

Fengselsforskning

Å ha en av foreldrene sine i fengsel er ikke så uvanlig som mange tror.

AV PERNILLE AMDAHL | PUBLISERT 10. MAI 2019 | OPPDATERT 10. MARS 2020

Illustrasjon av en jente som står med kosebamsen sin.

I hundrevis av år har man nærmest glemt å tenke på at mange som blir fengslet, har barn. Barna deres blir på en måte også straffet, mener Peter Scharff Smith som forsker på fengselsstraff. Illustrasjon: Tank.no

– I løpet av barndommen opplever 5-6 prosent av danske barn å ha en forelder i fengsel, forteller den danske fengselsforskeren Peter Scharff Smith. Tallene for Norge er ganske like.

Det er stor forskjell på hvor lenge barn har forelderen sin i fengsel. Noen personer sitter i fengsel i mange år. Andre kan for eksempel få en straff på et par uker for å ha kjørt bil altfor fort. Men uansett hvor lang straffen er, mener forskerne at fengselsstraff går ut over barna.

– Barna kan miste konsentrasjonen på skolen, bli deprimerte eller bli mobbet. Noen kan også bli sinte og i verste fall gjøre noe kriminelt selv. Men vi kan ikke si at noen blir kriminelle bare fordi foreldrene er det, sier Peter.

En annen ting som kan skje, er at barna får voksenoppgaver fordi en av foreldrene er borte. Da blir det mindre tid til å gjøre ting som barn og ungdom synes er morsomt.

– I noen familier velger man også å holde det hemmelig at far eller mor er i fengsel. Det kan være en vanskelig løgn å holde på, sier fengselsforskeren.

Han forteller at det iblant kan være bra for barn at foreldre får en fengselsstraff. Det kan for eksempel hende at den voksne har et rusproblem som han eller hun får hjelp til å bli kvitt i fengselet.

Besøksrom

De fleste barn med foreldre i fengsel synes det er vanskelig å dra på besøk. Det kan være både flaut, slitsomt og trist. Men forskning fra flere land viser at barna vil besøke foreldrene likevel, og at kontakten med dem ofte er utrolig viktig for barna.

Før i tiden tenkte man ikke så mye på familien til dem som ble fengslet. De første besøksrommene som fantes, var de nesten ingen ting i. Fra 1960- og 1970-tallet lagde man dem sånn at folk som var gift eller kjærester, kunne komme nær hverandre og ha kroppskontakt. Men rommene inneholdt ingenting for barn og ungdom.

Først for noen få år siden begynte man å sette inn vanlige møbler med litt finere farger, noen leker, en tv og kanskje noen blomster. Da ble det ikke så kjedelig for barna å komme på besøk, og det ble lettere å finne på noe å snakke om når man ikke hadde sett hverandre på lenge.

Vet ikke nok

Samfunnet vårt har hatt fengsel som straffemetode i rundt 400 år, men det var først for rundt 10 år siden man begynte å studere hvordan barn har det mens en av foreldrene sitter i fengsel. På dette området er det fortsatt mange ting man trenger å forske mer på, mener Peter.

– For eksempel hvordan man skal beregne en straff og samtidig tenke på de pårørende. I lovgivningen snakker man nesten aldri om forholdet til barn og familie. Alt handler om den voksne som skal straffes. Men FNs barnekonvensjon slår fast at man skal ta grunnleggende hensyn til barna i alle spørsmål som angår barn. Og når man i praksis skiller et barn fra moren eller faren sin, bør man tenke på at fengselsstraffer også påvirker barns liv, mener Peter.

Meldinger ved utskriftstidspunkt 4. april 2025, kl. 05.53 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.